

CZU: 343.213:343(478)(094.4)

DOI: 10.5281/zenodo.7366711

**ANUMITE ASPECTE ALE OBIECTULUI MATERIAL (IMATERIAL) AL
INFRAȚIUNILOR PREVĂZUTE LA ART. 259 CP RM**

STRÎMBEANU Alexandru,

doctorand, Școala Doctorală „Științe Juridice”,
Universitatea de Stat din Moldova,
ORCID: 0000-0002-7746-6541

The purpose of this study is to establish whether the social values and relations, defended by art. 259 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, are harmed by means of the entities: with an exclusively material character; with an exclusively immaterial character; with a material or immaterial character. As a result of the analysis performed, it is concluded that the computerized information (like other such immaterial entities) cannot represent the material object of the crime. The offenses, provided in art. 259 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, have: main immaterial object (illegally accessed computerized information); secondary immaterial object (destroyed, damaged, altered, blocked or copied computerized information); secondary material object (computers, computer system or computer network, which has been malfunctioned).

Keywords: material object of an offense; immaterial object of an offense; computerized information; computers; computer system; computer network.

În unele cazuri, valorile și relațiile sociale, apărute de legea penală, sunt lezate nu direct, ci prin intermediul unor entități – cu caracter material sau imaterial – care reprezintă obiectul material sau imaterial al infracțiunii. În ipoteza unor infracțiuni (de exemplu, a celor prevăzute la art. 145-150, 151, 152 etc. din Codul penal), este obligatorie prezența obiectului material. În cazul altor infracțiuni (de exemplu, a celor prevăzute la art. 177, 180, 204, 208², 219 etc. din Codul penal), este obligatorie prezența obiectului imaterial. În fine, în situația infracțiunilor prevăzute la art. 136, 165, 165¹, 189, 194, 213¹ etc. din Codul penal, atestăm prezența fie a obiectului material, fie a obiectului imaterial. În studiul de față este necesar să stabilim dacă valorile și relațiile sociale, apărute de art. 259 CP RM, sunt lezate prin intermediul unor entități: cu caracter exclusiv material; cu caracter exclusiv imaterial; cu caracter material sau imaterial.

În legătură cu infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM, M. Gheorghită menționează: „Pentru calificarea infracțiunii menționate este necesar de a determina corect obiectul acesteia. În limitele componentei analizate, în calitate de obiect nemijlocit al infracțiunii se prezintă tehnica electronică de calcul

drept complex de mijloace informaționale, purtător de informații. Informația pură nu prezintă o particularitate fizică și, prin urmare, nu poate să figureze în calitate de obiect al infrațiunii”. [1, p. 568] În continuare, în legătură cu aceleași infrațiuni, M. Gheorghită afirmă: „În calitate de obiect al săvârșirii infrațiunii examinate se prezintă tehnica computerizată, adică diferite tipuri de mașini electronice de calcul, aparatura de calcul (imprimante, scanere, analizatoare, exploratoare etc.), precum și diferite mijloace de telecomunicații, cu ajutorul cărora tehnica de calcul se conectează la rețelele informaționale (adaptoare de rețea, modeme etc.)”. [1, p. 569] Folosind formulări ca „obiectul infrațiunii”, „obiectul nemijlocit al infrațiunii” și „obiect al săvârșirii infrațiunii”, autorul precitat are în vedere, de fapt, entitatea prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al infrațiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Totodată, putem observa că, în opinia lui M. Gheorghită, informația nu este privită ca obiect material al infrațiunilor respective.

Pe de altă parte, N. Lazareva consideră că obiectul material al infrațiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, îl reprezintă „informația computerizată”. [2] L. Gîrla și Iu. Tabarcea stabilesc un conținut mai larg pentru acest obiect: „Obiectul material al infrațiunii prevăzute la art. 259 CP RM îl reprezintă: informația computerizată; calculatorul; sistemul informatic; rețeaua informatică”. [3, p. 14] Trebuie să precizăm că N. Lazareva, L. Gîrla și Iu. Tabarcea utilizează sintagma «предмет преступления» atunci când se referă la entitatea prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al infrațiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. În mod obișnuit, această sintagmă desemnează entitatea materială prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al unei infrațiuni. În limba rusă nu există un echivalent al sintagmei „obiectul imaterial al infrațiunii”. Drept urmare, nu excludem ca sintagma «предмет преступления» să se refere în anumite cazuri la entitatea imaterială prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al unei infrațiuni. De exemplu, V.V. Vorobiov consideră că „obiectul material al infrațiunii («предмет преступления») include obiecte atât din lumea materială, cât și din lumea imaterială (de exemplu, informația)”. [4] De asemenea, unii doctrinari români folosesc sintagma „obiectul material al infrațiunii” pentru a se referi, printre altele, la entitatea imaterială prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al unei infrațiuni. Astfel, M. Dobrinou consideră că „obiectul material al infrațiunilor, prevăzute la art. 42 al Legii României nr. 161/2003, îl reprezintă „entitățile

materiale care compun sistemele informatice (calculatoare, rețele de calculatoare, elemente hardware – echipamente periferice, cabluri, plăci, servere etc. și software – programe, aplicații, baze de date etc.) și [...] datele informatice spre care se îndreaptă atenția făptuitorului”. [5, p. 148] O părere apropiată este enunțată de C. Manea, care consideră că obiectul material al infracțiunilor, prevăzute de art. 42 din Legea României nr. 161/200, îl constituie „entitățile materiale care reprezintă sistemele sau rețelele informatice (hardware – cabluri, plăci, servere etc. și software – programe, aplicații, baze de date etc.) asupra cărora se îndreaptă acțiunea ilicită”. [6] De asemenea, L.C. Kövesi, referitor la obiectul material al infracțiunilor prevăzute de art. 42 din Legea României nr. 161/2003, enunță că acesta constă în „anumite entități, cum ar fi sistemele sau rețelele informatice (hardware-cabluri, servere, plăci, programe etc.) asupra cărora se îndreaptă fapta de a accesa, fără drept, la un sistem informatic”. [7, p. 389] Nu în ultimul rând, C. Duvac, în ceea ce privește obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute de art. 360 din Codul penal al României, opinează că acesta constă în „entitățile materiale care reprezintă sistemele sau rețelele informatice (hardware – cabluri, plăci, servere etc. și software – programe, aplicații, baze de date etc.) asupra cărora se îndreaptă acțiunea ilicită”. [8]

La baza unor asemenea puncte de vedere este pusă concepția, conform căreia, indiferent de caracterul – material sau imaterial – al entității prin intermediul căreia se aduce atingere obiectului juridic special al infracțiunii, această entitate trebuie denumită „obiect material al infracțiunii”. De exemplu, D. Vasiloiu susține: „Nimic nu împiedică analizarea obiectului material prin prisma unor elemente corporale/intangibile. Astfel, chiar dacă însuși numele de obiect material ar arăta la prima vedere că în conținutul acestuia nu pot intra elemente corporale, considerăm că acest fapt nu prezintă un real impediment în vederea acceptării tezei menționate anterior”. [9] În mod similar, P.P. Andrușko și M.P. Bikmurzin propun ca noțiunea „obiectul material al infracțiunii” să fie extinsă asupra unor entități de natură imaterială. [10, p. 35; 11, p. 160]

Pe marginea acestor păreri este util să fie reprodus punctul de vedere al lui A. Reșetnicov: „Trebuie de menționat că în doctrina penală există o tendință de a opera cu un concept eclectic, care desemnează generic atât obiectul material al infracțiunii, cât și obiectul imaterial al infracțiunii. În principiu, concepția dată ar putea fi susținută, dacă nu ar fi existat un impediment major: promotorii

concepției date desemnează conceptul eclectic respectiv prin sintagma „obiectul material al infrațiunii”. Cu alte cuvinte, ei identifică partea cu întregul. Ceea ce este inacceptabil sub aspect logic”. [12] Totuși, același autor caracterizează deopotrivă obiectul material al infrațiunii și obiectul imaterial al infrațiunii, fără a le distinge: „Este entitatea capabilă să satisfacă necesitățile subiectelor relației sociale. Însă, aceste subiecte sunt împiedicate să-și satisfacă necesitățile, deoarece intervine subiectul infrațiunii. Ca și cum substituindu-se subiectelor relației sociale, el intenționează să-și satisfacă, pe seama lor, necesitățile pe care le implică entitatea materială (imaterială) corespunzătoare. Săvârșind infrațiunea, subiectul infrațiunii face să nu-și găsească valorificare facultățile subiectelor relației sociale de a avea conduita pe care și-o doresc cu privire la entitatea materială (imaterială), ce trebuia să le satisfacă necesitățile”. [12] Conceptul eclectic, despre care vorbește A. Reșetnicov, nu poate să reflecte pe deplin adevărul. Or, acest concept cuprinde nu numai entitățile din lumea materială, ci și informația, energia, obiectele de proprietate intelectuală, serviciile, avantajele, alte foloase de natură imaterială etc. O astfel de abordare nu ia în considerare clasificarea bunurilor în cele corporale („res corporales”) și cele incorporale („res incorporales”), cunoscută încă din timpul dreptului privat roman. În context, G.-I. Lunčan susține că „spre deosebire de categoria bunurilor corporale, [...] bunurile incorporale [...] nu au o existență materială, palpabilă, regăsindu-se în exclusivitate în ordinea juridică, nu și în ordinea naturală”. [13]

Despre bunurile incorporale se vorbește în art. 132¹ CP RM. Mențiuni despre bunurile incorporale găsim în Codul civil (art. 476, 605, 676, 744, 1384, 2611)¹⁰. În Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, este utilizată sintagma „patrimoniu imaterial”. [14] Sintagmele „active imateriale” și „obiecte imateriale” sunt folosite în Hotărârea Guvernului nr. 880 din 22.11.2012 cu privire la Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020. [15] Aceasta demonstrează că legislația

---

¹⁰De asemenea, în art. 477 din Codul civil prezintă interes noțiunile „conținut digital” și „bun digital: „(1) Conținut digital se consideră datele produse și livrate în formă digitală, cum sunt programele de calculator, aplicațiile, jocurile, muzica, înregistrările video sau textele, indiferent dacă sunt accesate prin descărcare sau prin flux continuu, de pe un suport material sau prin orice alte mijloace. [...] (3) Bun digital al unei persoane se consideră: a) conținutul digital la care ea are dreptul; b) contul la o poștă electronică, la o rețea sau alt cont online, la care ea are dreptul”.

Republicii Moldova conține toate premisele necesare pentru a face distincția dintre obiectul material al infracțiunii și obiectul imaterial al infracțiunii. Sintagma „obiectul imaterial al infracțiunii este utilizată în actele instanței de contencios constituțional, și anume în: pct. 31 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 109 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 138g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 243 alineatul (1) literele a) și c) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (spălarea banilor) [16]; pct. 37 din Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional (proxenetismul și practicarea prostituției). [17]

Nu putem ignora nici faptul că noțiunea „obiectul imaterial al infracțiunii” este utilizată pe larg în doctrina penală a Republicii Moldova.¹¹ Gh. Reniță exemplifică, fără a defini noțiunea „obiectul imaterial al infracțiunii”: „entități corporale – informația, bunuri intelectuale, energia etc.”. [18] V. Stati formulează definiția acestei noțiuni: „Prin „obiect imaterial al infracțiunii” trebuie să se înțeleagă entitatea incorporală asupra căreia se îndreaptă nemijlocit acțiunea infracțională, prin al cărei intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii”. [19] Cu referire la entitățile imateriale, prin al căror intermediu se aduce atingere obiectului juridic al infracțiunii, G. Zlati folosește noțiunea „bun virtual”. [20] Este nelipsită de interes și constatarea făcută de N.D. Popa: „Utilizarea conceptului de obiect material pentru a desemna entitățile imateriale nu este cea mai bună soluție, deoarece

---

¹¹A se vedea, de exemplu: STATI, V. Luarea de mită de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. Darea de mită unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. Analiză de drept penal. În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe Sociale”, 2013, nr. 8, p. 96-106; BRÎNZA, S., MARDARI, D. Infrațiuni de încălcare a obligațiilor ce revin reprezentanților autorităților, persoanelor fizice sau juridice în legătură cu activitățile economice și sociale cu impact asupra mediului: analiza de drept penal. În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”, 2013, nr. 8, p. 68-78; TIMOFEL, C. Obiectul material sau imaterial și victima în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 326 CP RM. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 8, p. 82-88; STATI, V. Infrațiunea de corupere a alegătorilor (art. 181¹ CP RM): studiu de drept penal (Partea I). În: Revista Națională de Drept, 2014, nr. 3, p. 2-7; BRÎNZA, S. Infrațiunea de utilizare a rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de ființe umane (art. 165¹ CP RM): principalele repere conceptuale. În: Conferință științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”. Științe sociale. Rezumate ale comunicărilor. Chișinău: CEP USM, 2014, p. 94-96.

respectivele entități redau o realitate de altă natură decât cea materială, tangibilă”. [21]

În contextul infrațiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, S. Brînza și V. Stati afirmă: „Obiectul material sau, după caz, imaterial al infrațiunii în cauză este constituit din: informația computerizată; calculatoare; sistemul informatic; rețeaua informatică”. [22, p. 495; 23, p. 259] Un punct de vedere similar este exprimat de către L. Dumneanu și D. Gurev. [24, p. 89] O astfel de poziție este exprimată nu doar de teoreticienii din Republica Moldova. În legătură cu infrațiunea de acces ilegal la un sistem informatic, prevăzută de art. 360 din Codul penal al României, A.T. Drăgan enunță următoarea opinie: „Obiectul material sau imaterial îl constituie sistemul informatic care este accesat fraudulos și care este reprezentat de entitățile materiale ce alcătuiesc un astfel de sistem (computere, rețele de computere, hardware – echipamente periferice, cabluri, carduri, servere etc., și software – programe, aplicații, baze de date etc.), precum și datele computerizate către care este îndreptată atenția făptuitorului”. [25] În legătură cu infrațiunea prevăzută la art. 361 din Codul penal al Ucrainei [26] (care prezintă similitudini cu art. 259 CP RM), F.-V. Onofrei menționează: „Această infrațiune conține atât obiect material, cât și obiect imaterial. În special, în calitate de obiect material este recunoscut suportul material în care se conține informația electronică, cum ar fi: mașină automatizată de calcul electronic (calculatorul), sistemul de calculatoare, rețeaua computațională, dispozitive speciale ce îndeplinesc rolul suporturilor materiale ale informației (obiecte fizice, acumulate de date în sistemele informaționale etc.), mijloace tehnice și de programare destinate pentru pătrunderea ilegală în sistemele automatizate. Totodată, informația electronică reprezintă un obiect imaterial, fiind destinată pentru utilizarea ei în calculatoare, care este stocată în calculator sau alte dispozitive tehnice, precum și informația care se transmite prin intermediul rețelelor de telecomunicații, dar care poate fi prelucrată de calculator”. [27]

Asemenea abordări sunt mai reușite decât cea propusă de A.A. Grebenkov: „În cazul accesului ilegal la informațiile computerizate, aceste informații sunt într-adevăr apropiate, ca esență, de obiectul material al infrațiunii. Exercițând accesul ilegal, făptuitorul obține posibilitatea de a cunoaște conținutul informațiilor accesate și de a întreprinde anumite acțiuni asupra acestora. [...] Este însă oare cu adevărat necesară o astfel de „obiectivizare” a informațiilor în acest articol (se are în vedere art. 272 din Codul penal al Federației Ruse [28])?”

[...] Ar fi mai simplu să se recurgă la modificarea dispoziției art. 272 din Codul penal al Federației Ruse, după cum urmează: „Accesul ilegal la sistemul informatic, care are ca rezultat distrugerea, blocarea, modificarea sau copierea informațiilor computerizate”. Într-o asemenea formulare, informațiile computerizate ar fi incluse în sistemul de referință al urmărilor prejudiciabile ale infracțiunii, iar obiectul material al infracțiunii va fi reprezentat de sistemul informatic (adică, de echipamentul informatic specific, cu ajutorul căruia sunt prelucrate informațiile computerizate)”. [29] O astfel de concepție poate prezenta interes din perspectiva *de lege ferenda*, însă nu este compatibilă cu varianta *de lege lata* a art. 259 CP RM. Sintagma „accesul ilegal la informația computerizată” din dispoziția acestui articol indică o încălcare a ordinii stabilite de acces la informațiile din calculatoare, de pe suporturile materiale de informație, din sistemul informatic sau din rețeaua informatică. O astfel de încălcare face dificilă sau chiar imposibilă derularea relațiilor sociale dintre subiecții care folosesc, administrează sau controlează un sistem informatic, care desfășoară cercetări științifice sau care efectuează orice altă operațiune într-un sistem informatic. Având în vedere acest aspect, ar reieși că infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, au obiect imaterial (care constă în informația computerizată), nu și obiect material. Însă, nu putem ignora o altă sintagmă din dispoziția art. 259 CP RM – „dacă este însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice”. Această sintagmă se referă la acțiunea adicentă și este relevantă (ca și sintagma „accesul ilegal la informația computerizată”) în vederea stabilirii entităților prin intermediul cărora este lezat obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Din sintagma „dacă este însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice” rezultă că – în afară de informația computerizată accesată ilegal (care constituie obiectul imaterial principal al infracțiunilor examinate) – entitățile, prin intermediul cărora este lezat obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, sunt reprezentate de: informația computerizată distrusă, deteriorată, modificată, blocată sau copiată (care formează obiectul imaterial secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM); calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată (care formează obiectul material secundar al acestor infracțiuni).

Informația computerizată (ca și alte asemenea entități imateriale), nu poate să reprezinte obiectul material al infrațiunii. De aceea, nu putem fi de acord cu următoarele opinii. Astfel, L. Demidova afirmă: „Bunul incorporeal este capabil de materializare și poate fi perceput de om. Un astfel de bun intangibil, capabil de materializare, dobândește „corporalitate” prin dobândirea unei anumite forme materiale. În consecință, un bun incorporeal, privit ca obiect material al infrațiunii, se caracterizează prin combinarea esenței sale imateriale, care are o semnificație socială, cu manifestarea sa materială în lumea obiectivă”. [30] La rândul său, N.F. Ahramenka susține: „Din punct de vedere fizic, informațiile computerizate sunt inseparabile de suportul lor, și anume de un obiect material. Dischetele, unitățile de hard disk (HDD), CD-ROM-urile, unitățile flash USB și alte medii de stocare, folosite frecvent în prezent, sunt componente ale calculatoarelor, ale sistemelor și rețelelor informatice”. [31] În replică, M.V. Karcevski și D.S. Azarov observă întemeiat că „noțiunile „informație” și „suport de informație” nu sunt identice, deoarece informația este un obiect imaterial care, la rândul său, se conține și poate fi transmis în timp și în spațiu prin intermediul suporturilor materiale”. [32, p. 14; 33, p. 12] La rândul său, A.V. Susloparov afirmă că „informația, ca obiect material al infrațiunilor informatice, are o formă intangibilă, este stocată pe un suport material, dar nu are nicio legătură rigid determinată cu acest suport”. [34, p. 8]

L. Demidova și N.F. Ahramenka confundă obiectul imaterial al infrațiunii cu suportul material al acestuia. Faptul, că informația computerizată și suportul acesteia reprezintă entități distincte, rezultă chiar din dispoziția art. 259 CP RM: „Accesul ilegal la informația computerizată, adică la informația din calculatoare, *de pe suportii materiali* (a se citi – suporturile materiale – *n.a.*) *de informație* (evid. ns.), din sistemul sau rețeaua informatică [...]”. Inadmisibilitatea confundării obiectului imaterial al infrațiunii cu suportul material al acestuia rezultă și din art. 320 al Codului civil: „(1) Dacă legea prevede forma textuală pentru transmiterea unei informații, ea trebuie să fie [...] făcută pe un suport durabil. (2) Suport durabil înseamnă orice instrument care: a) permite destinatarului să stocheze informațiile care îi sunt adresate personal, într-un mod accesibil pentru referințe ulterioare pentru o perioadă de timp adecvată, în vederea informării; și b) permite reproducerea neschimbată a informațiilor stocate. (3) Constituie suport durabil hârtia, stickurile de memorie USB, CD-ROM-urile, DVD-urile, cardurile de memorie sau discurile dure ale computerelor, mesajele transmise prin poșta electronică, precum și

alte care corespund alin. (2)”. Atât L. Demidova, cât și N.F. Ahramenka scapă din vedere că, săvârșind accesul ilegal la informația computerizată, făptuitorul accesează anume o astfel de informație, fiind interesat de calitățile ei utile și intenționând să valorifice ilegal aceste calități. Suporturile, pe care se află informația computerizată, nu sunt neapărat influențate în mod nemijlocit în contextul săvârșirii acțiunii principale de acces ilegal la informația computerizată. Asemenea suporturi nu sunt neapărat influențate nici în cazul distrugerii, deteriorării, modificării, blocării sau copierii informației computerizate care formează obiectul imaterial secundar al infrațiunilor prevăzute la art. 259 CP RM.

Calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată (care formează obiectul material secundar al infrațiunilor prevăzute la art. 259 CP RM), sunt influențate nemijlocit în contextul săvârșirii doar a acțiunii adiacente prevăzute la art. 259 CP RM. Însă, chiar și în acest ultim caz, calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică formează obiectul material secundar al infrațiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, nu pentru că au calitatea de suporturi de informație computerizată, ci pentru că făptuitorul le-a dereglat funcționarea. În acest mod, posesorul calculatoarelor, al sistemului informatic sau al rețelei informatice este lipsit de posibilitatea de a valorifica calitățile utile ale acestor entități și de a participa la relațiile sociale care implică buna funcționare a calculatoarelor, a sistemului informatic sau a rețelei informatice.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chișinău: Arc, 2003. 836 p.
2. ЛАЗАРЕВА, Н. Уголовно-правовая характеристика преступлений в области информатики и электросвязи. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2007, nr. 6, p. 133-141.
3. ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 2. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 592 p.
4. ВОРОБЬЁВ, В.В. О предмете преступления, его месте в составе преступления и особенностях в компьютерных преступлениях. În: *Символ науки*, 2015, № 6, p. 221-223.
5. DOBRINOIU, M. Infrațiuni în domeniul informatic. București: C.H. Beck, 2006. 401 p.

6. MANEA, C. Accesul ilegal la un sistem informatic. În: Revista Pro Lege, 2009, nr. 1, p. 40-48.
7. KÖVESI, L.C. Combaterea crimei organizate prin dispoziții de drept penal / teză de doctorat. Timișoara, 2011. 479 p.
8. DUVAC, C. Accesul ilegal la un sistem informatic în reglementarea noului cod penal. În: Revista română de dreptul proprietății intelectuale, 2012, nr. 1, p. 88-109.
9. VASILOI, D. Unele raționamente ale noțiunii de „obiect imaterial” al infrațiunii. În: Legea și viața, 2020, nr. 8-9, p. 39-41.
10. АНДРУШКО, П.П. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності в Україні. Київ: Форум, 2004. 160 p.
11. БИКМУРЗИН, М.П. Предмет преступления: теоретико-правовой анализ. Москва: Юрлитинформ, 2006. 184 p.
12. REȘETNICOV, A. Obiectul material al infrațiunii și obiectul imaterial al infrațiunii: necesitatea delimitării. În: Revista Națională de Drept, 2007, nr. 9, p. 25-30.
13. LUNCAN, G.-I. Corporalitatea bunurilor și calitatea de bun a unui lucru. [Accesat: 06.03.2022] Disponibil: <https://www.juridice.ro/701050/corporalitatea-bunurilor-si-calitatea-de-bun-a-unui-lucru.html>
14. Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 252-257.
15. Hotărârea Guvernului nr. 880 din 22.11.2012 cu privire la Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 245-247.
16. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 109 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 138g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 243 alineatul (1) literele a) și c) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (spălarea banilor). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 58-66.
17. Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 19.04.2018 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 173g/2017 și nr. 37g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 220 din Codul penal și a articolului 89 din Codul contravențional (proxenetismul și practicarea prostituției). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 195-209.

18. RENIȚĂ, GH. Obiectul material/imaterial al infracțiunii de manipulare a unui eveniment. În: Conferință științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”. Științe juridice. Rezumate ale comunicărilor. Chișinău: CEP USM, 2018, p. 273-277.
19. STATI, V. Problema obiectului material în cazul infracțiunii de încălcare a dreptului de autor și drepturilor conexe. În: Probleme teoretice și practice ale economiei proprietății intelectuale. Chișinău: AGEPI, 2007, p. 228- 230.
20. ZLATI, G. Dematerializarea obiectului material al infracțiunii în contextul evoluției tehnologice și consecințele acesteia. În: Dreptul, 2013, nr. 9, p. 163-180.
21. POPA, N.D. The concept of material object of the crime in the romanian criminal doctrine. In: The Juridical Current Journal, 2010, no. 3, p. 118-130.
22. BRÎNZA, S., ULIANOVSCHI, X., STATI, V. et al. Drept penal. Partea specială. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.
23. BRÎNZA, S., STATI, V. Drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1324 p.
24. DUMNEANU, L., GUREV, D. Infrațiuni în domeniul informatic: Note de curs. Chișinău: CEP USM, 2021. 261 p.
25. DRĂGAN, A.T. Illegal access to a computer system from the standpoint of the current Criminal Code. În: Journal of Legal Studies “Vasile Goldiș”, 2019, nr. 23, p. 33-43.
26. Кримінальний кодекс України. [Accesat: 06.03.2022] Disponibil: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page4>
27. ONOFREI, F.-V. Statutul juridic al informației electronice în dreptul penal comparat. În: Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe Sociale”, 2009, nr. 8, p. 152-157.
28. Уголовный кодекс Российской Федерации. [Accesat: 06.03.2022] Disponibil: <https://www.uk-rf.com>
29. ГРЕБЕНЬКОВ, А.А. Понятие информационных преступлений, место в уголовном законодательстве России и место признаков информации в структуре их состава. În: Lex russica, 2018, № 4, p. 108-120.
30. ДЕМИДОВА, Л. Безтілесна річ як предмет злочину. În: Вісник Національної академії правових наук України, 2015, № 2, p. 101-108.
31. АХРАМЕНКА, Н.Ф. Компьютерная информация как предмет преступлений против информационной безопасности. În: Правовые средства и механизмы противодействия преступности в современном

- обществе: материалы междунар. науч.- практ. конф. Минск, 16 окт. 2009 г. Минск: БГУ, 2010, р. 88-90.
32. КАРЧЕВСЬКИЙ, М.В. Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж (аналіз складу злочину) / автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, 2003. 19 р.
33. АЗАРОВ, Д.С. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері комп'ютерної інформації / автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Київ, 2003. 18 р.
34. СУСЛОПАРОВ, А.В. Информационные преступления / автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук, Красноярск, 2008. 24 р.

